

De huidige generatie wordt de generatie Y 'why' genoemd. Ze durft kritische vragen stellen, is recht voor de raap en verwacht dit ook van anderen. Het is een zoekende groep die weet dat ze geen gemakkelijke toekomst tegemoet gaat: de globalisering, de milieuproblematiek, de economische ontwikkeling, cultuurveranderingen, extreemrechts... Ze staat open voor vernieuwing, en past zich snel aan aan veranderingen in de maatschappij.

Zelf behoor ik ook tot deze generatie. We zijn kritischer, mondiger, en eigenzinniger dan vroeger.

Maar zijn we ook minder beïnvloedbaar dan vroeger? Durven we, kunnen we ons wapenen tegen ideologieën, ideeën en de massamentaliteit? Herhaalt de geschiedenis zich, laten we ons ook verblinden of staan we sterk genoeg in onze schoenen om zelf te oordelen over goed en kwaad?

Durven we uitkomen voor onze eigen persoonlijke mening of volgen we zonder nadenken de opinie van de massa?

Nazi-Duitsland, het Derde Rijk, de Holocaust, de uitspraken van Hitler, zijn iedereen bekend. Achteraf denkt iedereen: hoe is dit ooit mogelijk geweest? Dit willen we nooit meer! Maar Hitler was zeker niet de enige, en zal zeker niet de laatste zijn die de publieke opinie kon bewerken en mensen zonder nadenken kon aanzetten tot verschrikkelijke dingen.

Als we terug kijken in de geschiedenis, en zelfs heel ver in de geschiedenis, merken we dat grote leiders steeds in staat geweest zijn mensen voor zich te winnen en hun zijn en denken te beïnvloeden.

Bij die leiders kunnen we een aantal gemeenschappelijke karaktertrekken vaststellen: irrationalisme, gewelddadigheid, welbespraaktheid en het extreem nationalisme.

Langs de andere kant stellen we ook vast dat die leidersfiguren na een aantal jaar hun sympathie bij de massa kwijt speelden, en plaats moesten maken voor andere leiders, die op dat moment blijkbaar met meer overtuiging overkwamen bij de bevolking.

We moeten nog maar terugkijken naar het ontstaan van het christendom om vast te stellen dat mensen beïnvloedbaar zijn door woorden en door daden. Jezus Christus, op het eerste zicht een gewone jonge man, slaagt erin honderden mensen te overtuigen van zijn geloof. Hij had de gave van het woord, de kracht om mensen te overtuigen om mee te gaan in zijn manier van denken en leven. Hij deed een groot aantal wonderen waardoor mensen naar hem opkeken: hij genas mensen van allerlei ziekten, hij liep over het water, hij kalmeerde een storm en hij veranderde water in wijn.

Werd er in die tijd dan niet kritisch nagedacht over wat hij zei en wat hij deed? De massa volgde, maar een minderheid vocht die overtuiging aan. Zijn ideeën, zijn geloof bleven overeind, maar vandaag staan wij echter veel kritischer tegenover zijn boodschap.

We kunnen nog verder teruggaan in de tijd. Caesar was een heel ambitieus man, die over Rome wou regeren. Zijn welbespraaktheid, militair inzicht en politieke leiderscapaciteiten waren de basis van zijn succes. Om zijn doel te bereiken, had hij een sterk leger nodig, had hij mensen nodig die mee wilden gaan in zijn verhaal. In zijn overwinningsdrang stuurde hij de volgende uitspraak naar de Senaat 'Veni vidi vici', 'ik kwam, ik zag en ik overwon'. De politieke wereld, maar ook de burgers keken op naar hun leider, gingen mee in zijn verhaal, en zijn ideologie. Zijn woorden waren waarheid, zijn woorden trokken ze ook niet in twijfel.

Maar ook hier was er een kritische groep die tegengewicht bood, die minder overtuigd was door zijn woorden, en zijn militaristische daden.

Caesar werd vermoord tijdens een bijeenkomst van de Senaat door een groep van tegenstanders.

Ook vandaag de dag zien we leiders over de hele wereld, die mensen met valse ideeën overtuigen.

Eén van de meest frappante voorbeelden vinden we in Noord-Korea. De dood van de leider Kim Jong-il heeft voor een aantal 'mirakels' gezorgd. Zo zouden zelfs beren en eksters gezien zijn die in diepe rouw waren toen ze het nieuws vernamen. Kim Jong-il was gedurende 17 jaar de leider van Noord-Korea. Hij had niet alleen de controle over het land, maar ook over het weer. De temperatuur is na zijn dood plots in elkaar gezakt. En de Noord-Koreanen rouwden voor hun leider, op een manier

die wij Europeanen niet kunnen en niet willen begrijpen. Hoe is dit mogelijk in de 21ste eeuw? Is hier sprake van enige vorm van relativieren, van het in vraag stellen van het ganse systeem?

Laten we in eigen land even stilstaan bij de opkomst van het extreemrechtse Vlaams belang, met heel omstreden standpunten rond vreemdelingen. In korte tijd slagen ze erin heel wat kiezers te overtuigen van hun ideeën over migranten. Vooral jonge mensen volgen, zonder nadenken, zonder enige vorm van kritiek de harde stellingen die de partij inneemt. Maar blijkbaar is het tij nu toch aan het keren. Er komt tegenreactie. Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding heeft klacht ingediend tegen politicus Filip Dewinter (Vlaams Belang). Op 16 november 2011 deed hij tijdens de plenaire zitting van het Vlaams parlement 'een aantal opmerkelijke uitspraken' over de Roma-bevolking. In het debat over het Vlaamse actieplan voor 2012 rond Midden- en Oost-Europese migranten in Vlaanderen zei Filip Dewinter: 'Minister, in de ogen van de bevolking, dat weet u zeer goed, staat Roma voor de R van rovers, de O van overlastjunkies, de M van messentrekkers en de A van agressievelingen. Die realiteit wil u blijkbaar niet onder ogen zien. Ik herhaal: geen inburgerings-stewards, maar politieagenten hebt u nodig om de Roma terug te brengen naar de plaats waar ze thuishoren: Roemenië en Bulgarije, niet hier.'

Met dit harde taalgebruik krijgt hij mensen aan zijn kant die niet nadenken. We zitten economisch in een recessie en er moet bespaard worden. Net nu, in moeilijke tijden, probeert extreemrechts mensen aan haar kant te krijgen. In een periode van zwakte speelt het Vlaams Belang in op hun emoties en gevoelens van angst en onzekerheid. In ons democratisch land moet maatschappelijke problemen kunnen aangekaart worden, maar het aanzetten tot discriminatie, haat of geweld is een misdaad, waarop één jaar cel staat.

De geschiedenis blijft zich herhalen en we leren blijkbaar onvoldoende uit onze fouten. Het is duidelijk dat je in het gedrag van de massa een conjunctuurbeweging kunt vaststellen. Er is de periode van de groei van het geloof in de leider. Alles wat hij zegt is waarheid. In de periode van hoogconjunctuur handelen mensen ook volgens de ideeën van de leider. Ze voelen zich één met de persoon naar wie ze opkijken. We stellen langs de andere kant ook vast dat, tot welke generatie de mensheid ook behoort, er een kantelpunt is. Een moment waarop de mens kritisch wordt, de neerwaartse spiraal is ingezet: de extreme reactie ruimt plaats voor een meer gematigder houding. Heel vaak komt die reactie tot stand door een andere leider, een andere stroming.

Er is niet alleen de op- en neergaande beweging, er is ook de cirkelbeweging. De geschiedenis blijft in een cirkel ronddraaien van leiders, personen die denken de wereld te verbeteren. In hun ideologie slagen er telkens in mensen mee te trekken, mee te sleuren.

Zal de generatie Y in staat zijn om op een kritische, gezonde en realistische manier die cirkel te doorbreken? Zullen de hedendaagse jongeren op een democratische manier dialoog kunnen aangaan met de verschillende politieke partijen om een oplossing te zoeken voor de problemen zoals extreem-rechts, economische recessie, globalisering, en de opwarming van de aarde? Of herhaalt de geschiedenis zich opnieuw, en lopen we, met onze ogen en oren toe, opnieuw in de val van de massa-ideologie?